

Urasuunnittelu

Opiskelijakeskus
Ohjaus- ja työelämäpalvelut
Elina Koskinen
20.10.2011

Tänään...

1. Mitä on urasuunnittelu
 - Planned Happenstance Theory (Mitchell ym. 1999)
 - Knowing&Doing (taustana Sampson)

Tehtävä 1

2. Oma itse

3. Arvot ja toiveet

Tehtävä 2

4. Osaaminen

Tehtävä 3

Tehtävä 4

5. Työelämätietous

Tehtävä 5

Ura?

Perinteinen urakäsitys

- Ura on ylenemistä hierarkiassa
- Organisaatio tarjoaa etenemisreitit
- Ylennys lisää tehtävien laajuutta, vastuullisuutta ja palkkioita
- Mahdollisuudet vastuuseen, haasteisiin, vaikutusvaltaan, koulutukseen ja palkitsemiseen sidoksissa yrityksen hierarkiaan
- Verkottuminen organisaation sisällä

Uusi urakäsitys

- Ura muotoutuu tehtävistä toiseen siirtymällä eri työnantajien palveluksessa
- Asiantuntija suunnittelee oman urapolkunsaa
- Urapolku määrittelee etenemisen
- Mahdollisuus haasteisiin, vastuuseen, vaikutusvaltaan ja palkitsemiseen sidoksissa urapolkuun
- Verkottuminen asiantuntijuusalueen ja toimialan sisällä
- Työn ja vapaa-ajan tasapaino
- Työn sisällön tuottama mielihyvä

Tehtävä 1: Urasuunnittelun alkutaipaleelle

- Miksi tulit yliopistoon opiskelemaan, millä perusteella valitsit alasi?
- Mihin aiot suuntautua opinnoissasi?
- Millä perusteella olet valinnut sivuaineesi?
- Mitkä asiat ohjaavat valintaasi?

”Sattuma suosii valveutunutta mieltä”

Louis Pasteur

- Suunnitellun sattuman teoria, Planned Happenstance Theory (Mitchell ym. 1999)
- Keskeistä tutkimisen ja taidon käsitteet
 - **Tutkiminen** paljastaa sattumalta esiintyviä tilaisuuksia, joiden avulla yksilö voi lisätä elämänlaatuaan > uusia valinnanmahdollisuuksia
 - **Taitojen** avulla yksilö voi tarttua näihin mahdollisuuksiin

”Uratutkijan” ominaisuuksia

- Ominaisuuksia, joiden avulla yksilö voi tunnistaa, hahmottaa ja hyödyntää mahdollisuuksiaan työuralla (Mitchell ym. 1999)
 - **Uteliaisuus**: uusien oppimismahdollisuuksien tutkiminen
 - **Peräänantamattomuus**: yrittäminen vastoinkäymisistä huolimatta
 - **Joustavuus**: asenteiden ja olosuhteiden muuttaminen
 - **Optimismi**: uusien mahdollisuuksien näkeminen saavutettavina
 - **Riskinotto**: toimiminen lopputuloksen epävarmuudesta huolimatta

Urasuunnittelun tavoitteet

- Itsetuntemuksen lisääminen
- Omien kiinnostusten ja tavoitteiden selkiyttäminen
- Oman osaamisen ja taitojen ymmärtäminen
- Opintojen ja opintosuunnitelman jäsentäminen
- Motivaation lisääminen
- Työnhakutaitojen parantaminen
- Oman ammattialan löytäminen
- Työllistymisen varmistaminen

- Elämänlaadun parantaminen!

Urasuunnittelu on tietämistä...

- Tunne itsesi
 - Mitä osaat, mitkä ovat taitosi
 - Mitkä ovat sinulle tärkeät arvot, joita haluat työssäsi toteuttaa
 - Mistä olet kiinnostunut ammatillisesti
 - Mitkä tekijät vaikuttavat päätöksentekooosi

- Tunne työmarkkinoita
 - Onko muodollisia pätevyysvaatimuksia?
 - Yleiset alani ammattikuvat
 - Miltä työllistymismahdollisuudet näyttävät?
 - Mitä osaamista vaaditaan (yleiset osaamisvaatimukset vs. organisaatiosidonnaiset)
 - Millaisissa työtehtävissä voin hyödyntää osaamistani?
 - Ketkä ovat toimijat alallani/kiinnostuksen kohteessani
 - Mitä kehittämis- ja koulutusmahdollisuuksia minulla on nyt ja tulevaisuudessa
 - Miten töitä haetaan, millä on merkitystä työnhaussa

... ja tekemistä

→ Valintoja ja päätöksiä

- Opintojaksoista, sivuaineista, lopputöiden aiheista, harjoittelusta jne.
- Mielenkiinnon kohteista
- Marssijärjestyksestä: "Tuon siirrän myöhemmäksi"
- Ammateista

→ Toimenpiteitä

- Tiedonkeruuta
- Median seuraamista
- Verkostoitumista omaan alaasi
- Työnhakua

→ Urasuunnittelu on jatkuva, muuttuva prosessi

! Tunnista sisäinen dialogisi, puhuttele itseäsi kannustavasti

... ja anna unelmillesi mahdollisuus!

URASUUNNITTELU

* Lähtötilanne

perhe, ihmissuhteet, opiskelu, työkokemus, tavoitteet

* Itsetuntemus

osaaminen, persoonallisuus, arvot, kiinnostuksen kohteet, resurssit, terveys

* Työelämä tietous

ammattikuvat, toimialat, osaamisvaatimukset

* Tiedon käsittely

* Toimintasuunnitelma

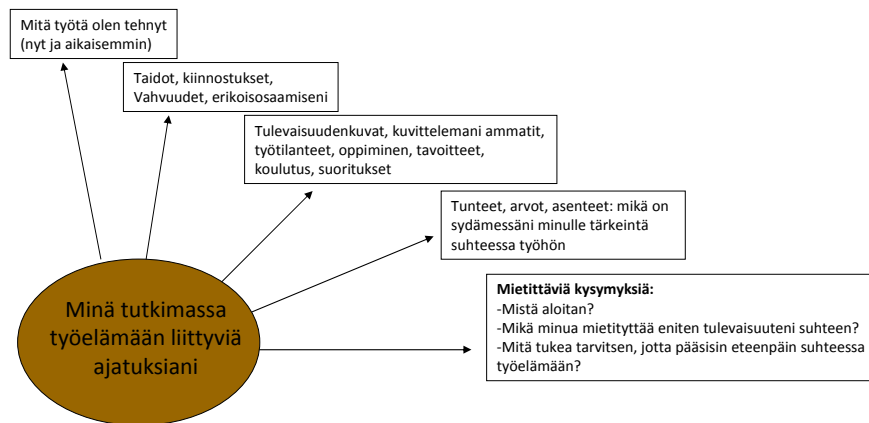
*tavoitteiden täsmentäminen
välitavoitteiden asettaminen
konkreettinen suunnitelma tavoitteiden saavuttamiseksi
mitä taitoja ja kokemusta tarvitsen, miten ne hankin ja millä aikataululla*

* Suunnitelman päivitys

Tehtävä 0: Kartta työn maailmasta

R.Vance Peavy: Elämäni työkirja, Psykologien kustannus Oy, Helsinki 2001
<http://www.avosto.net/kori/peavy/peavy14.pdf>

Oma itse

- Oman persoonallisuuden, luonteenpiirteiden, käyttäytymisen, ajattelumallien, arvojen ja itselle luontaisten työskentelytapojen tutkiminen auttaa hahmottamaan toiveitaan ja kohdentamaan mielenkiintoansa
 - Mieti tilannetta, jossa piirteesi tulevat esille
 - Mitkä piirteet erottavat sinut muista
 - Miten olet muuttunut ihmisenä
- Apuvälineitä
 - Avo-ohjelma: <http://www.mol.fi/avo/>
 - A-URA-palvelu: <http://www.avosto.net/a-ura/>
 - Ovi-palvelu: <http://palvelut.virtuaaliyliopisto.fi/palvelut/ovi/sivusto/index.php>
 - Uraohjausta korkeakouluopiskelijoille: <http://www.uraohjaus.net/>

Tehtävä 2: Toivomani tulevaisuus

(mukailleen R.Vance Peavy: Elämäni työkirja, Psykologien kustannus Oy, Helsinki 2001 www.avosto.net/a-ura/harjoitus/peavy/peavy11.pdf)

Melkein jokaisella on mielikuva siitä, minkälaisen tulevaisuuden hän haluaisi jos saisi valita (esimerkiksi työelämän suhteen). Monet ihmiset ajattelevat mahdollisia, vaihtoehtoisia tulevaisuuksia, joista he ovat kiinnostuneita. He joko yrittävät toteuttaa niitä tai eivät.

Piirrä 5 ympyrää, joiden kunkin sisään mahtuu sana. Jokainen niistä edustaa yhtä mahdollista tulevaisuutta, sinun tulevaisuuttasi.

Anna kullekin ympyrälle nimi, joka kuvaa kyseistä tulevaisuutta.

Mieti kutakin niistä erikseen: **valitse yksi, jonka katsot olevan kaikkein tärkein.**

- Miten todennäköistä on, että se toteutuisi?
- Mitä sinun pitää tehdä, jotta se toteutuisi, mitä pitää vielä opetella tai harjoitella?
- Mikä sinua estää saavuttamasta tätä tavoitetta?
- Mitkä ovat vahvuutesi tämän tavoitteen saavuttamisessa?
- Miten realistinen tavoite on?
- Mitkä askeleesi ovat tämän tavoitteen saavuttamiseksi?
- Aikaperspektiivi?

Akateeminen osaaminen

(Eriksson & Mikkonen, 2003)

Oman tieteenalan hallinta ja osaaminen

Oppimistyylien tuntemus
Kyky kehittää itseä oppijana
Oman oppimisen arviointitaito

Kyky luovuuteen
Muutosvalmius

Yhteistyötaidot
Vuorovaikutustaidot
Kielitaito
Tieto- ja viestintätekniiset taidot

Kulttuurien tuntemus
Kansainvälisyys

Tiedonhankinta, käsittely, raportointi
Kyky toimia alan asiantuntijana
Tutkimus- ja ammattietiikan taju

Kyky arvioida tietoa kriittisesti
ja soveltaa tietoa käytäntöön
Tieteellisen ajattelun periaatteiden
omaksuminen

Kyky ja rohkeus oivaltaa oman alan
ja yhteiskunnan kannalta keskeisiä
kysymyksiä ja tutkimusongelmia

Osaamisen osa-alueet

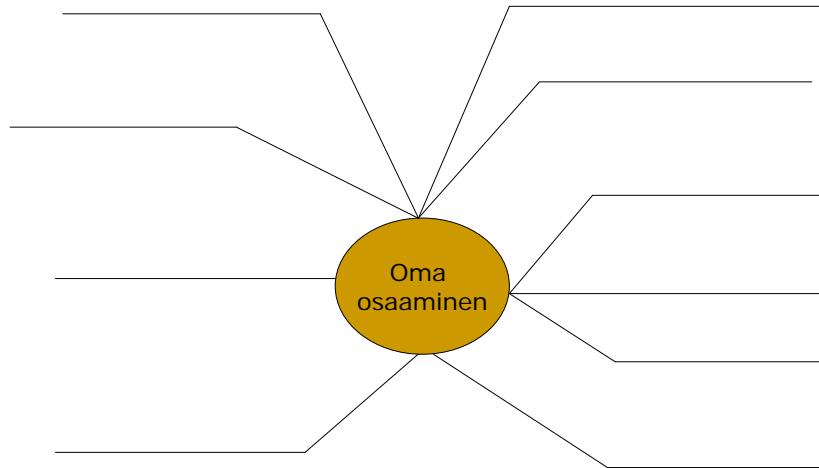

Eric Carver: Humanisti valmis työelämään – oppiaineiden ja työnantajien näkökulmia työelämävalmiuksien kehittämiseen humanistisessa reaaliainekoulutuksessa
Arja Haapakorpi: Nörtti, pomo ja yleismiesjantunen – akateemisten urat ja toimenkuvat

Tehtävä 3

- Mieti osaamiskiekon avulla, mitä taitoja sinulla jo on ja missä on kehitettävää.
- Mitä taitoja sinulle on kehittynyt opintojen ulkopuolella?

Tehtävä 4

”Oma ala”

- Yhä harvemmin on omaa alaa
- Oma ala on nähtävä työtehtävinä, joissa voi hyödyntää koulutuksessa opittuja tietoja tai taitoja
 - Ei välttämättä liity suoraan tai laisinkaan pääaineeseen
- Esimerkkejä:
 - Matematiikka: Veroasiamies, eläkesäätiön toimitusjohtaja, koulutussuunnittelija, kehittämiskonsultti, tietoturva-asiantuntija, terveydenhuollon yrityksessä tuotevastaava, pankin palveluneuvoja
 - Historia: informaatikko, toimittaja, tiedottaja, tietoasiantuntija, aluehallintoliiton projektikoordinaattori, asiakkuusjohtaja, kustannusalalla toimituspäällikkö, kulttuurituottaja, sivistystoimentarkastaja, Production Manager, kouluttaja

Työelämätietous –missä sitä on?

- Lehdet, talousalan lehdet, ammattilehdet
 - Sosiaalinen media, muut alasi verkostot
 - Harjoittelu
 - Kesätyöt
 - Sukujuhlat
 - Alumnit, mentorit
 - Elinkeinoelämän keskusliitto EK
 - ELY-keskus (työllisyyskatsaukset)
 - Ammattiliitot
 - Työvoimatoimistot
-
- Googlaa!

Tehtävä 5

- Mieti, mistä voit ryhtyä etsimään tietoa sinua kiinnostavista työtehtävistä?

2020-luvun elinkeinoelämän osaamistarpeiden suuria linjoja

(Oivallus, 2. väliraportti, EK)

- Halu ja kyky tehdä töitä uudella tavalla
- Liiketoimintaosaaminen: tuotteistaminen, valmistaminen, markkinointi, myynti, toimintaympäristön tuntemus
- Verkosto-osaaminen: kyky oppia muilta ja muiden kanssa, taidot hankkia ja hyödyntää tietoa
- Teknologiaosaaminen: vuorovaikutteisuus, käytettävyys
- Kansainvälisyys: globaali ajattelu- ja toimintatapa, eri markkina-alueiden tuntemus, kv-kaupan osaaminen, kielitaito
- Palveluosaaminen: oikea asenne, markkinointi- ja viestintätaidot, sosiaaliset taidot, asiakasosaaminen
- Ympäristöosaaminen: teknologia, toimintatapa, kuluttajanäkökulma

Yhden ihmisen ei tarvitse osata kaikkea, ryhmän pitää osata laajasti ja syvästi!

Uran suunnittelu – NYT!

Muuttuvan työelämän edellyttämät valmiudet

MUUTTUVAA TYÖELÄMÄÄ, MEGATRENDEJÄ	ASiantuntija-Valmiudet, -Taidot
Tieto-, viestintä- ja automaatio, automaatiotekniikan kehitys	Tietokoneen ja -verkkojen käyttötaidot, medialukutaito, kriittinen ajattelu, ongelmanratkaisutaidot
Globalisaatio	Kielitaito, kulttuuriosaaminen, suvaitsevaisuus, eettisyys, sopeutuvuus
Jatkuva muutos, kompleksisuus, epävarmuus	Oppimistaidot, itsesäätelytaidot, reflektiivisyys, joustavuus, aloitteellisuus, yrittäjyys, monialaisuus, rajanylitystaidot, kyky sietää paineita ja epävarmuutta
Verkostoituminen, tiimityö projektit	Yhteistyötaidot, kommunikaatiotaidot, esiintymistaito
Symbolianalyttinen työ	Korkean asteen ajattelu, innovatiivisuus, visiointikyky
Rutiinipalvelut	Luotettavuus, täsmällisyys

Ruohotie (2005) muokannut Tynjälän 2003 taulukon perusteella

Apuvälineitä osaamisen tunnistamiseen

- Avo-ohjelma
 - <http://www.mol.fi/avo>
- Korkeakouluopiskelijoiden uraohjaus- ja itsearviointipalvelu
 - www.uraohjaus.net
- Aarresaari
 - <http://www.aarresaari.net/urasuunnittelu1.htm>
- OVI- ohjausta virtuaalisesti
 - <http://www.virtuaaliyliopisto.fi/>
- A-URA -palvelu
 - www.avosto.net/a-ura/
- Windmills Virtual Career Coach
 - <http://www.windmillsprogramme.com>

